

Codex over het welzijn op het werk

Boek X.- Werkorganisatie en bijzondere werknemerscategorieën

Titel 3.– Jongeren op het werk

- Gewijzigd bij: (1) koninklijk besluit van 22 mei 2019 tot wijziging van titel 3 betreffende jongeren op het werk en titel 4 betreffende stagiairs van boek X van de codex over het welzijn op het werk (B.S. 20.6.2019)
- (2) koninklijk besluit van 2 juli 2023 tot vaststelling van maatregelen ter bescherming van werknemers tegen agentia met hormoonontregelende eigenschappen (B.S. 18.7.2023)
- (3) koninklijk besluit van 12 mei 2024 tot administratieve vereenvoudiging en actualisering van diverse bepalingen van de codex over het welzijn op het werk (B.S. 10.6.2024)

Omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn 94/33/EG van de Raad van 22 juni 1994 betreffende de bescherming van jongeren op het werk

Hoofdstuk I.- Toepassingsgebied en definities

Art. X.3-1.- Deze titel is van toepassing op de in artikel I.1-2 bedoelde personen, voor zover het de jongeren op het werk betreft.

Art. X.3-2.- Voor de toepassing van deze titel wordt verstaan onder:

1° jongere op het werk:

- a) elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verricht onder het gezag van een ander persoon;
- b) elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;
- c) elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;
- d) een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;
- e) een student-werknemer die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VII van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;

2° opleidingstraject: elk traject dat bestaat uit een theoretische en/of algemene vorming in een opleidingsinstelling en die aangevuld wordt met een praktische opleiding bij een werkgever.

Hoofdstuk II.- Risicoanalyse en preventiemaatregelen

Art. X.3-3.- § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel I.2-6, moet de werkgever een analyse uitvoeren van de risico's waaraan jongeren bij hun arbeid blootgesteld zijn, met het oog op het beoordelen van alle risico's voor de veiligheid, de lichamelijke en geestelijke gezondheid of de ontwikkeling, ten gevolge van een gebrek aan ervaring, doordat zij zich van het gevaar niet bewust zijn of doordat hun ontwikkeling nog niet is voltooid.

De analyse vindt plaats voordat de jongeren met hun arbeid beginnen; zij moet ten minste eens per jaar worden hernieuwd of gewijzigd, alsook bij elke belangrijke wijziging van de werkpost.

§ 2. Die analyse moet het mogelijk maken in elk geval de agentia te herkennen waaraan de jongeren op het werk kunnen worden blootgesteld, de procédés en werkzaamheden waarbij ze kunnen worden betrokken en de plaatsen waar ze aanwezig kunnen zijn, bedoeld in de bijlage X.3-1.

Om elke activiteit te identificeren die een specifiek risico kan inhouden, moet de werkgever daartoe de volgende punten vaststellen, nader bepalen en evalueren:

- a) uitrusting en inrichting van de arbeidsplaats en de werkpost;
- b) aard, intensiteit en duur van de blootstelling aan chemische, fysische en biologische agentia;
- c) ordening, keuze en gebruik van agentia en arbeidsmiddelen, met name van machines, apparatuur en toestellen, en de bediening daarvan;
- d) organisatie van de arbeid, dat wil zeggen regeling van arbeidsmethoden en arbeidsprocédés, en de wisselwerking daartussen;
- e) niveau van opleiding en voorlichting van de jongeren op het werk.

Art. X.3-4.- § 1. De werkgever is ertoe gehouden de nodige preventiemaatregelen te treffen voor de bescherming van het welzijn van de jongeren op het werk, zodat zij beschermd zijn tegen elk risico dat hun veiligheid, lichamelijke of geestelijke gezondheid, of ontwikkeling kan schaden.

§ 2. Wanneer op grond van de in artikel X.3-3 bedoelde risicoanalyse een risico is gebleken, past de werkgever de voor de situatie van de betrokken jongere passende maatregelen toe, waarbij hij rekening houdt met de samenvoeging of het gecombineerde effect ervan.

§ 3. De in § 2 bedoelde maatregelen bestaan in:

- 1° de preventiemaatregelen bedoeld in artikel I.2-7;
- 2° de in artikel X.3-8 tot X.3-12 voorgeschreven maatregelen.

Art. X.3-5.- De werkgever verricht de in artikel X.3-3 bedoelde risicoanalyse en bepaalt de in artikel X.3-4 bedoelde te nemen maatregelen in samenwerking met de bevoegde preventieadviseur.

Art. X.3-6.- De resultaten van de risicoanalyse en de te nemen maatregelen worden opgenomen in het globaal preventieplan bedoeld in artikel I.2-8.

Art. X.3-7.- De werkgever licht de jongeren op het werk in over mogelijke risico's en over alle maatregelen ter bescherming van welzijn.

Vooraleer de jongeren op het werk te werk te stellen, neemt de werkgever, na advies van de preventieadviseur belast met de leiding van de interne dienst of de afdeling ervan en na advies van het Comité de nodige maatregelen inzake onthaal en begeleiding van deze jongeren, zulks met het oog op de bevordering van hun aanpassing en integratie in de werkomgeving en om er voor te zorgen dat zij in staat zijn hun arbeid naar behoren uit te oefenen.

Hoofdstuk III.- Verbodsbepalingen

Art. X.3-8.- Het is verboden jongeren op het werk arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die:

- 1° welke de jongeren, objectief gezien, lichamelijk of psychisch niet aankunnen;
- 2° waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of kankerverwekkende stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben;
- 3° welke blootstelling aan ioniserende straling meebrengen;
- 4° welke risicofactoren voor ongevallen inhouden waarvan vermoed kan worden dat jongeren, doordat ze nog niet veel inzicht hebben in veiligheid of onervaren of onvoldoende opgeleid zijn, deze meestal niet beseffen of kunnen voorkomen;
- 5° welke de jongeren blootstellen aan extreme koude of hitte, of aan lawaai of trillingen.

Het verbod bedoeld in het eerste lid is in elk geval van toepassing op:

- 1° arbeid die blootstelling meebrengt aan de chemische, fysische en biologische agentia bedoeld in punt A van de bijlage X.3-1;
- 2° *opgeheven*
- 3° de procédés en werkzaamheden bedoeld in punt B van de bijlage X.3-1;
- 4° de aanwezigheid van jongeren op het werk op de plaatsen opgesomd in punt C van de bijlage X.3-1.

Art. X.3-9.- *opgeheven*

Hoofdstuk IV.- Afwijkingen

Art. X.3-10.- § 1. Het verbod bedoeld in artikel X.3-8 is niet van toepassing op de personen bedoeld in artikel X.3-2, 1°, a), indien de volgende voorwaarden worden vervuld:

- 1° deze personen zijn tenminste 16 jaar oud;
- 2° de werkgever zorgt ervoor dat deze personen een specifieke en adequate opleiding hebben ontvangen in functie van de sector waarin de activiteit wordt uitgevoerd of ziet er op toe dat zij de nodige beroepsopleiding hebben ontvangen;

3° de werkgever treft de preventiemaatregelen bedoeld in artikel X.3-4, vergewist zich ervan dat deze preventiemaatregelen effectief zijn en door een lid van de hiërarchische lijn, aangewezen door deze werkgever, of door de werkgever zelf, worden gecontroleerd;

4° de werkgever ziet er op toe dat de activiteiten en de aanwezigheid op de plaatsen bedoeld in artikel X.3-8, tweede lid enkel kunnen plaats vinden in het bijzijn van een ervaren werknemer.

§ 2. Het verbod bedoeld in artikel X.3-8 is niet van toepassing op de personen bedoeld in artikel X.3-2, 1°, b), c) en d), indien de volgende voorwaarden worden vervuld:

1° de activiteiten of de aanwezigheid op de plaatsen bedoeld in artikel X.3-8, tweede lid zijn onontbeerlijk voor hun beroepsopleiding;

2° de werkgever treft de maatregelen bedoeld in § 1, 3° en 4°.

Hoofdstuk IV/1.- Bijzondere bepalingen van toepassing op de personen bedoeld in artikel X.3-2, 1°, e)

Art. X.3-11.- Het verbod bedoeld in artikel X.3-8 is niet van toepassing op de personen bedoeld in artikel X.3-2, 1°, e), indien de volgende voorwaarden worden vervuld:

1° deze personen zijn tenminste 18 jaar oud;

2° deze personen volgen een studierichting die overeenstemt met de werkzaamheden waarvoor de verbodsbepaling geldt;

3° de werkgever treft de preventiemaatregelen bedoeld in artikel X.3-10, § 1, 3° en 4°;

4° de werkgever vraagt, vooraleer deze personen te werk te stellen, het advies van het comité en van de bevoegde preventieadviseur.

Art. X.3-11/1.- § 1. De bediening van gemotoriseerde toestellen die dienen voor het verplaatsen, heffen, stapelen, stockeren of destockeren van lasten of voor het laden en lossen van vrachtwagens, in de ondernemingen of opslagplaatsen, alsook op de plaatsen die periodiek of tijdelijk worden gebruikt voor de organisatie van evenementen, is verboden voor de personen bedoeld in artikel X.3-2, 1°, e).

§ 2. In afwijking van de bepaling van paragraaf 1, mogen de personen bedoeld in artikel X.3-2, 1°, e) die tenminste 18 jaar oud zijn, een platformtruck of een transpallet bedienen, onder de volgende voorwaarden:

1° de snelheid van het rijden in onbelaste toestand met deze toestellen en op vlak terrein is beperkt tot 6 km per uur voor toestellen met meelopende bestuurder en tot 16 km per uur voor de toestellen met meerrijdende bestuurder;

2° de bedieningsorganen van de toestellen zijn van een type dat een permanente actie van de bestuurder vereist en keren, wanneer ze aan zichzelf overgelaten worden, automatisch in de neutrale stand terug en stellen de rem in werking;

3° de werkgever neemt de nodige maatregelen om er zich van te verzekeren dat de personen die belast worden met de bediening van deze toestellen voldoende zijn voor verantwoordelijkheid hebben en een adequate opleiding hebben gekregen voor het veilig besturen ervan;

4° de werkgever treft de preventiemaatregelen bedoeld in artikel X.3-10, § 1, 3° en 4°;

5° de werkgever vraagt, vooraleer deze personen te werk te stellen, het advies van het comité en van de bevoegde preventieadviseur.

§ 3. In afwijking van de bepaling van paragraaf 1, mogen de personen bedoeld in artikel X.3-2, 1°, e) die tenminste 16 jaar oud zijn, een transpallet bedienen, onder de volgende voorwaarden:

- 1° het gaat om een toestel met meelopende bestuurder, waarvan de snelheid beperkt is tot 6 km per uur;
- 2° de bedieningsorganen van het toestel zijn van een type dat een permanente actie van de bestuurder vereist en keren, wanneer ze aan zichzelf overgelaten worden, automatisch in de neutrale stand terug en stellen de rem in werking;
- 3° de werkgever neemt de nodige maatregelen om er zich van te verzekeren dat de personen die belast worden met de bediening van dit toestel voldoende zin voor verantwoordelijkheid hebben en een adequate opleiding hebben gekregen voor het veilig besturen ervan;
- 4° de werkgever treft de preventiemaatregelen bedoeld in artikel X.3-10, § 1, 3° en 4°;
- 5° de werkgever vraagt, vooraleer deze personen te werk te stellen, het advies van het comité en van de bevoegde preventieadviseur.

§ 4. Voor de toepassing van dit artikel wordt verstaan onder:

- 1° platformtruck: een transportwerktuig waarbij de last op een vast platform of op een andere niet-hefbare inrichting wordt vervoerd;
- 2° transpallet: een pallettruck, d.w.z. een toestel dat de last op een hoogte heft die juist voldoende is om deze last vrij te kunnen vervoeren en die uitgerust is met een gesteunde vork voor het vervoer van palletten.

Hoofdstuk V.– Gezondheidstoezicht

Art. X.3-12.- § 1. De werkgever zorgt voor passend gezondheidstoezicht op de jongeren op het werk, overeenkomstig de bepalingen van boek I, titel 4 en staat in voor de kosten ervan.

§ 2. Bovendien onderwerpt de werkgever voor het begin van de tewerkstelling de volgende jongeren steeds aan een voorafgaande gezondheidsbeoordeling bedoeld in artikel I.4-27:

- 1° de jongeren op het werk die op het ogenblik van het begin van hun tewerkstelling de leeftijd van 18 jaar nog niet bereikt hebben;
- 2° de jongeren op het werk die nachtarbeid verrichten;
- 3° de jongeren op het werk die in toepassing van hoofdstuk IV, blootgesteld worden aan de agentia en procédés of tewerkgesteld worden aan de werkzaamheden of op de plaatsen waar er een specifiek risico bestaat voor hun gezondheid en waarvan de niet-limitatieve lijst is opgenomen in bijlage X.3-1.

De in het eerste lid bedoelde jongeren worden onderworpen aan een periodieke gezondheidsbeoordeling overeenkomstig de bepalingen van boek I, titel 4, hoofdstuk IV, afdeling 2.

§ 3. De bepalingen van dit artikel treden, wat de toepassing ervan op de leerlingen en studenten bedoeld in artikel X.3-2, 1°, d) betreft, in werking op de datum bepaald door de Koning.

BIJLAGE X.3-1

Niet limitatieve lijst van agentia, procédés en werkzaamheden en plaatsen bedoeld in artikel X.3-3, § 2 en in artikel X.3-8

A. Agentia

1. Fysische agentia

- a) Ioniserende straling;
- b) Werk in een omgeving met overdruk, zoals bijvoorbeeld in hogedrukruimten of bij diepzeeduiken.

2. Biologische agentia

Biologische agentia van de groepen 3 en 4 in de zin van artikel VII.1-3.

3. Chemische agentia

- a) Stoffen en mengsels die voldoen aan de criteria voor indeling in één of meerdere van de volgende gevarenklassen en gevarencategorieën met één of meerdere van de volgende gevarenaanduidingen, zoals bedoeld in Verordening (EG) nr. 1272/2008:

- acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3 (H300, H310, H330, H301, H311, H331);
- huidcorrosie, categorie 1A, 1B of 1C (H314);
- ontvlambare gassen, categorie 1 of 2 (H220, H221);
- ontvlambare aerosolen, categorie 1 (H222);
- ontvlambare vloeistoffen, categorie 1 of 2 (H224, H225);
- ontplofbare stoffen, categorieën „Instabiele ontplofbare stof” of ontplofbare stoffen van de subklassen 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 (H200, H201, H202, H203, H204, H205);
- zelfontledende stoffen en mengsels, type A, B, C of D (H240, H241, H242);
- organische peroxiden, type A of B (H240, H241);
- specifieke doelorgaantoxiciteit na eenmalige blootstelling, categorie 1 of 2 (H370, H371);
- specifieke doelorgaantoxiciteit na herhaalde blootstelling, categorie 1 of 2 (H372, H373);
- inhalatieallergeen, categorie 1, subcategorie 1A of 1B (H334);
- huidallergeen, categorie 1, subcategorie 1A of 1B (H317);
- kankerverwekkendheid, categorie 1A, 1B of 2 (H350, H350i, H351);
- mutageniteit in geslachtscellen, categorie 1A, 1B of 2 (H340, H341);

- voortplantingstoxiciteit, categorie 1A of 1B of 2 (H360, H360F, H360FD, H360Fd, H360D, H360Df, H361);
- ernstig oogletsel (H318).

- b) Stoffen en mengsels bedoeld in boek VI, titel 2.
- c) Lood, zijn verbindingen en legeringen, voor zover deze agentia door het menselijk organisme kunnen worden opgenomen.
- d) Asbest.
- e) Agentia met hormoonontregelende eigenschappen.

B. Procédés en werkzaamheden

1. Vervaardiging, gebruik, distributie met het oog op het gebruik, opslag en vervoer van springstoffen of van projectielen, ontstekingsmiddelen of diverse voorwerpen die springstoffen bevatten.
2. Arbeid in persluchtcaissons en onder overdruk.
3. Werk waarbij gebruik gemaakt wordt van apparaten voor de vervaardiging, de opslag of het vullen van reservoirs met ontvlambare vloeistoffen en met samengeperste gassen, vloeibare of opgeloste gassen; werkzaamheden die een ernstige brand of zware ontploffingen kunnen veroorzaken.
4. Grond- en stutwerk bij uitgravingen van meer dan 2 m diep waarvan de breedte op halve diepte kleiner is dan de diepte; werk dat instortingen kan veroorzaken.
5. Besturen van graafwerktuigen en -machines.
6. Besturen van machines voor het heien van palen.
7. Besturen van hefwerktuigen en het geleiden van de bestuurders ervan met signalen.
8. Slopen van gebouwen.
9. Oprichten en afbreken van steigers.
10. Las- of snijwerk met de elektrische boog of met de brander in tanks.
11. Gebruik van schiethamers.
12. Onderhoud, reiniging en herstel van hoogspanningsinstallaties in transformatorhuisjes; arbeid met gevaren op het gebied van hoogspanningselektriciteit.
13. Laden en lossen van schepen.
14. Snoeien en vellen van hoogstammige bomen en behandelen van rondhout.
15. Bedienen, in metaalbedrijven, van fabricage- en transportinrichtingen die grote risico's kunnen vormen voor de veiligheid van het personeel, zoals hoogovens, smeltovens, convertoren en gietijzermengers, smeltpannen, warmwalsen; bedienen van coalcars, coke-cars en uithaalmachines in cokesfabrieken.

16. Arbeid met gevaarlijke machines, behalve wanneer de machine vast is voorzien van afdoende beschermingsinrichtingen die onafhankelijk werken van de bediener.

Als gevaarlijke machines worden inzonderheid beschouwd:

- de volgende houtbewerkingsmachines: cirkelzagen, lintzagen, vlakbanken, vandiktebanken, frezen, pennenbanken, kettingfrezen, gecombineerde machines;
- de volgende leerlooierijmachines: walsmachines, pers- en schaafmachines, machines voor het gladschuren, karrewalsen, stolmachines en vacuümdroogmachines;
- de volgende metaalpersen: schroefpersen met wrijvingskoppeling, excenterpersen met mechanische, pneumatische of hydraulische koppeling, hydraulische persen;
- de persen voor het vormen van plastische stoffen;
- de mechanisch bewogen metaalscharen en snijmachines;
- de valhamers;
- landbouwmachines.

17. Procédés en werkzaamheden bedoeld in bijlage VI.2-2.

18. Werkzaamheden met wilde of giftige dieren.

19. *opgeheven*

20. Werk aan of met kuipen, bassins, reservoirs, korfflessen of buikflessen die chemische agentia bevatten, bedoeld in punt A.3.

21. Arbeid met een door machines bepaald werktempo en met prestatiebeloning.

C. Plaatsen

1. Plaatsen waar werkzaamheden worden verricht die ernstige branden of ontploffingen kunnen veroorzaken, zoals:

- de vervaardiging van vloeibare zuurstof en waterstof;
- de vervaardiging van collodion, celluloid, ontvlambare gassen en vloeistoffen;
- de destillatie en raffinage van koolwaterstoffen voortkomende uit petroleum en steenkool;
- het vullen van verplaatsbare recipiënten met samengeperste gassen, vloeibare of opgeloste gassen andere dan lucht, onder een druk van meer dan 1 kg/cm².

2. - de lokalen bestemd voor de autopsiediensten;

- de plaatsen in de vilbeluiken waar kadavers en krenge behandeld en bewerkt worden;
- de lokalen waar dieren worden geslacht;
- de lokalen of bouwplaatsen waar door werkzaamheden of werken asbestvezels kunnen worden vrijgemaakt.